

Asia: VN/10633/2020

Digitaaliset keinot koronaviruskriisin jälkihoidossa -työryhmän väliraportti

Väliraportissa on kuvattu koronaviruskriisin aikaista digiloikkaa laajasti eri sektoreilla. Katsotteko, että sektorien kehitystyötä on kuvattu riittävällä tavalla?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Laajuus, jolla kuvataan digitaalisia ratkaisuja ja niiden hyödyntämistä korona-aikana ja yleisesti, on pääosin riittävä. Myös lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksista raportissa on hyviä havaintoja, joskin monien vaikutusten osalta on vielä mahdotonta sanoa syvemmistä ja pitkäkestoisista vaikutuksista, kuten tekstissäkin todetaan. Esimerkiksi vielä ei tiedetä, miten siirtymä täysmittaiseen etä- ja digityöhön vaikuttaa mm. työyhteisöjen toimintaan ja hiljaisen tiedon siirtymiseen pidemmällä aikavälillä.

Nykytilan kuvausta olisi hyvä pyrkiä jäsentämään raportissa selkeämmäksi. Osa kuvatuista ratkaisuista on jo laajasti käytössä, kun osa on vasta kokeiluasteella. On myös tärkeää erotella, milloin puhutaan aiempaa vastaavien palveluiden tarjoamisesta digiavusteisesti, ja missä tapauksessa on kyse selvästi uudennlaisista toimintamalleista, jotka digitalisaatio on mahdollistanut. Kuvatut ratkaisut vaihtelevat mittakaavaltaan ja vaikutuksiltaan huomattavasti, sillä tekstissä käsitellään niin etänä järjestettäviä liikuntaharjoituksia ja soittotunteja kuin myös datatalouden mahdollisuuksien hyödyntämistä.

Teknisten välineiden kehitys ja omaksuminen ovat tärkeitä mahdollistajia digitalisaatiolle eri toimialoilla, mutta digitalisaation vaikutuksia on olennaista tarkastella myös laajemmassa kontekstissa. Esimerkiksi etätyötä on käsitelty lähinnä teknologisten vaatimusten kautta, mutta yhtä lailla merkittävää on, kuinka se muuttaa työn rakenteita ja hämärtää työn rajoja, mikä taas vaatii uusien taitojen ja käytäntöjen opettelemista (ks. SA:n strategisten tutkimuksen hankkeiden yhteinen lausunto Tulevaisuusvaliokunnalle, <https://www.aka.fi/fi/strategisen-tutkimuksen-rahoitus2/ajankohtaista/2020/monitieteinen-lausunto-tulevaisuusvaliokunnalle-koronapandemian-vaikutuksista/>).

Katsotteko, että toimet, joita väliraportissa esitetään, riittävässä määrin edistävät tavoitteita? Jos ette, miten toimenpiteitä tulisi täydentää?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Toimenpide-ehdotukset vaikuttavat oikeansuuntaisilta, mutta ne ovat vielä pitkälti esitetty ylätasoinen tavoitteina, mikä sinänsä on ymmärrettävää tällaisessa laajasti eri toimialoja kuvaavassa raportissa. Jotta toimenpiteitä voidaan priorisoida, on kuitenkin tärkeää kyetä vielä konkretisoimaan toimenpiteiden tosiasiallista sisältöä ja tavoitteita.

Mitkä toimenpide-ehdotukset tulisi priorisoida? Millä perusteilla?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Toimenpiteissä korostetaan aivan oikein ripeitä tarpeita uudistaa lainsäädäntöä, jottei normit estä toimimasta etäratkaisuilla, tai toisaalta että on mahdollista tehdä automaattisia ratkaisuja, kuitenkin niin että on edeltä käsin mietitty vastuukysymykset esim. koneoppimiseen pohjautuvissa ratkaisuissa.

Mikäli yhteiskunnassa halutaan hyödyntää mm. koneoppimisen ja edistyneen analytiikan mahdollisuuksia laajasti, esitetyt toimenpiteet tietojen hyödyntämiseen ja tietovarantoihin liittyen ovat ensiarvoisen tärkeitä. Tietolähteiden avaaminen sekä tiedon laadun ja yhteentoimivuuden kehittäminen ovat perusedellytyksiä tehokkaalle tietojen hyödyntämiselle ja aidosti uudenlaisten datapohjaisten toimintamallien kehittämiseksi. Teknologisen kehityksen laajamittainen hyödyntäminen vaatii myös panostuksia digitaaliseen infraan, jotta esimerkiksi digitaalisissa kohtaamisissa yhteyksien laatu mahdollistaa rikkaan ja monimuotoisen vuorovaikutuksen osallistujien välillä.

Mitä toimenpide-ehdotusten toteutuksessa tulee huomioida?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Toimenpide-ehdotusten toteutuksessa on kiinnitettävä huomiota, miten toteutettavat toimet vaikuttavat eriarvoisuuteen, jotta digitalisaation avulla kyetään ennemmin vahvistamaan mm. yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta kuin aiheuttamaan tahattomasti negatiivisia vaikutuksia. Eriarvoistumisen kysymykset on raportissa käsitelty melko kevyesti. Esimerkiksi etäopetuksen eriarvoistumiskehitystä ei ole käsitelty ollenkaan – asia on ollut paljon otsikoissa ja huolena nyt.

Toimenpide-ehdotuksissa on viitattu jo käynnissä oleviin hankkeisiin, joiden osana toimenpiteitä voidaan edistää. Tunnistatteko muita hankkeita, joihin toimenpiteet tulisi kytkeä?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Tiedon hyödyntämisen ja tietovarantojen osa-alueella mm. käynnissä oleva Tietokiri-hanke edistää tietojohtamista julkishallinnossa. Myös TKI-tiekartta tulisi olla mukana (<https://minedu.fi/tki-tiekartta>).

Keitä toimenpiteissä ja niiden toteutuksessa/mahdollisissa tulevissa hankkeissa tulisi olla mukana ja miten hankkeet tulisi resursoida? Olisitteko itse halukas osallistumaan toteutukseen?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

Vapaamuotoinen lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Jyrkiäinen Juho
Valtioneuvoston kanslia